

INSURANCE OF BUSINESS AS A MEANS OF ANTI-CRISIS MANAGEMENT**BIZNESA APDROŠINĀŠANA KĀ PRETKRĪZES VADĪŠANAS LĪDZEKLIS**

Pushkina Julia, Mg.oec.

Riga Technical University

Faculty of Engineering Economics

Address: 1 Kalku St., Riga, LV-1658, Latvia

Phone: +371 7089324, Fax: +371 7089394

e-mail: puskina@navigator.lv

Magidenko Anatoly, Professor, Dr.habil oec.

Riga Technical University

Faculty of Engineering Economics

Address: 1 Kalku St., Riga, LV-1658, Latvia

Phone: +371 7089324, Fax: +371 7089394

e-mail: ief@adm.rtu.lv

Didenko Konstantin, Professor., Dr.oec.

Riga Technical University

Faculty of Engineering Economics

Address: 1 Kalku St., Riga, LV-1658, Latvia

Phone: +371 7089010, Fax: +371 7089394

e-mail: ief@adm.rtu.lv

Atslēgas vārdi: pretkrīzes vadīšana, risks, apdrošināšana

Ekonomikas attīstības nestabilajos apstākļos, kad palēninās maksājumu aprīte, pieaug inflācija un noris citi nelabvēlīgi makroekonomiskie procesi gan pasaulē, gan arī Latvijā, uzņēmuma pretkrīzes vadīšanas metodes kļūst sevišķi aktuālas un pieprasītas.

Krīze uzņēmumā nozīmē situāciju, kad ir pasliktinājies uzņēmuma finansiālais stāvoklis, par ko liecina tā darbības neapmierinošie rādītāji: likviditātes, maksātspējas, finansiālās stabilitātes u.c.

Krīzes sekas var izpausties vai nu tās sekmīgā pārvarēšanā, līdz ar ko uzņēmums turpina darbību, vai nu bankrotēšanā. Atšķirīgas krīzes sekas ir atkarīgas ne tikai no tās rakstura, bet arī no tā, kāda ir bijusi pretkrīzes vadīšana, kas spēj krīzi slāpēt vai padarīt asāku.

Autori ir izanalizējuši tendences, kas Latvijas uzņēmumiem piemīt bankrotēšanas situācijās, balstoties uz LR Uzņēmuma reģistra datu bāzēs [3] publicēto informāciju. 1.tabulā ir apkopoti statistiskie dati laika posmā no 1991. gada līdz 2007. gadam par Latvijā reģistrētajiem, dažādu iemeslu dēļ likvidētajiem un darbojošiem uzņēmumiem, bet 2. tabulā

atveidota informācija par tai pašā laika posmā reģistrētajiem maksātnespējas procesiem atkarībā no uzņēmumu uzņēmējdarbības veidiem.

1.tabula

Reģistrēto, likvidēto un darbojošos uzņēmumu skaits

Gads	Reģistrēto uzņēmumu skaits	Likvidēto uzņēmumu skaits	Darbojošos uzņēmumu skaits
1991	16290	27	16263
1992	37632	210	53685
1993	23123	556	76252
1994	21487	1188	96551
1995	11309	1901	105959
1996	9482	2295	113146
1997	9468	10280	112334
1998	8904	10900	110338
1999	8208	2438	116108
2000	8005	2500	121613
2001	7362	2451	126524
2002	6233	2704	130053
2003	7606	2905	134754
2004	10109	4728	140135
2005	10928	8556	142507
2006	13404	3274	152637
2007	14208	11186	155659
KOPĀ:	223758	68099	

Tabulu rādītāji liecina par to, ka 2007.gadā ir pieaudzis gan likvidēto uzņēmumu skaits – 11186 (tie tika likvidēti dažādu iemeslu dēļ, tai skaitā arī maksātnespējas dēļ), gan arī reģistrēto maksātnespējas procesu skaits – 1023.

Šajā laika posmā no 1991.g. līdz 2007.g. LR Uzņēmumu reģistrā tika reģistrēti tikai 11492 maksātnespējas procesi, no tiem pabeigti ir 9047. Procesu beigu rezultāti apkopoti 3.tabulā [3]. Redzams, ka procesu vairums – 8211 jeb 90,8% izbeidzās ar maksātnespējīgu uzņēmumu bankrotu. Un tikai mazāk par 1% no uzņēmumu kopskaita spēja norēķināties ar kreditoriem, izpildīt savas finansiālās saistības un turpināt darbību.

3.tabula

Pabeigto maksātnespējas procesu iznākums

Iznākums	Skaits	Iznākuma īpatsvars, %
1. Bankrota procedūras pabeigšana un maksātnespējas procesa izbeigšana	8211	90.8
2. Noraidīts maksātnespējas pieteikums	481	5.3
3. Izbeigta tiesā maksātnespējas lieta	141	1.6
4. Uzsākta un pabeigta bankrota procedūra	103	1.1
5. Parādnieks nokārtojis visas savas saistības	57	0.6
6. Parādnieks nokārtojis visas savas saistības,	24	

kurām iestāties izpildes termiņš un tā aktīvi pārsniedz atlikušo parādu summu		0.3
7. Līdz izsludinātā termiņa beigām nav pieteicies neviens kreditors	16	0.2
8. Pabeigts sanācības process	14	0.1
KOPĀ:	9047	100

Tāpat autori ir izanalizējuši korelāciju starp maksātnespējas procesu skaitu un jaunu reģistrēto uzņēmumu skaitu (4.tabula).

No 4.tabulas izriet, ka maksātnespējas procesu uzsākušo uzņēmumu lielākas īpatsvars attiecībā pret reģistrējamiem uzņēmumiem (20,9%) krīt uz 2003.gadu, un tas izskaidrojams ar to, ka 2003.gadā notika uzņēmumu pārreģistrācija Komercreģistrā. No 2003.gada līdz 2006.gadam īpatsvars samazinājās, bet 2007.gadā atkal sāka pieaugt (7,2%)[3].

4.tabula
Reģistrēto uzņēmumu un maksātnespējas procesu skaits

Gads	Reģistrēto uzņēmumu skaits	Darbojošo uzņēmumu skaits	Maksātnespējas procesu skaits	Maksātnespējas procesu skaits attiecībā uz reģistrēto uzņēmumu skaitu, %	Maksātnespējas procesu skaits attiecībā uz darbojošo uzņēmumu skaitu, %
			1087*		
1991	16290	16263	0	0	0
1992	37632	53685	0	0	0
1993	23123	76252	10	0,4	0
1994	21487	96551	33	0,2	0
1995	11309	105959	91	0,8	0
1996	9482	113146	238	2,5	0,2
1997	9468	112334	553	5,8	0,5
1998	8904	110338	505	5,7	0,5
1999	8208	116108	618	7,5	0,5
2000	8005	121613	836	10,4	0,7
2001	7362	126524	936	12,7	0,7
2002	6233	130053	1087	17,4	0,8
2003	7606	134754	1586	20,9	1,2
2004	10109	140135	1229	12	0,9
2005	10928	142507	771	7	0,5
2006	13404	152637	889	6,6	0,6
2007	14208	155659	1023	7,2	0,7
KOPĀ	223758		11492		

- - nav datu par reģistrācijas gadu

Salīdzinājuma ar citām Eirosavienības „jaunajām” valstīm, Latvijā situācija nav apmierinoša un maksātnespējīgu uzņēmumu īpatsvars ir pietiekoši augsts. Pamatojoties uz

koncerna Coface Group datiem [4], kas specializējas kredītrisku apdrošināšanas jomā, autori ir sagatavojušo kopsavilkumu (5.tabula), kurā apkopoti šādi rādītāji: valstī strādājošo uzņēmumu skaits, maksātnespējas procesu skaits un šo rādītāju savstarpējā korelācija. Starp jaunajā ES valstīm maksātnespējīgu uzņēmumu īpatsvara ziņā Latvija atrodas 3.vietā (0,7%) pēc Ungārijas (2%) un Rumānijas (1,1%).

Veiktās analīzes rezultāti ļauj izdarīt sekojošus secinājumus saistībā ar Latvijas uzņēmumu maksātnespēju:

- 1) 2007.gadā iezīmējās maksātnespējas procesu skaita palielināšanās tendence;
- 2) 2007.gadā iezīmējās tendence - pieauga to uzņēmumu īpatsvars, kas uzsākuši maksātnespējas procesu salīdzinājumā ar reģistrējamiem uzņēmumiem un attiecībā pret strādājošo uzņēmumu kopskaitu valstī;
- 3) lielākais vairums maksātnespējas procesu izbeidzas ar maksātnespējīgu uzņēmumu bankrotu;
- 4) salīdzinājumā ar pārējām valstīm – ES jaunajām dalībniecēm, Latvijā ir relatīvi augsts maksātnespējīgu uzņēmumu skaits attiecībā pret darbojošos uzņēmumu kopējo daudzumu.

Tirgus ekonomika ir izstrādājusi plašu provizoriskās diagnostikas un uzņēmumu iespējamās aizsardzības no bankrotēšanas metožu sistēmu, ko dēvē par „pretkrīzes vadīšanas sistēmu”. Šīs sistēmas jēga ir tā, ka bankrotēšanas draudus diagnosticē vēl to iestāšanās agrīnā stadijā, kas aizsardzībai ļauj savlaicīgi iedarbināt speciālus finansiālos mehānismus vai pamatot zināmu reorganizācijas procedūru nepieciešamību. Pretkrīzes finansiālās vadības galvenais mērķis, lai izvairītos no bankrota, ir ātri atjaunot uzņēmuma maksātnespēju un panākt pietiekamu finansiālās stabilitātes līmeni.

Pretkrīzes vadīšana ir komplekss, sistēmas jēdziens, kas ietver sevī veselu virkni pasākumu - no provizoriskas krīzes diagnostikas līdz tās novēršanas metodēm, negatīvo seko pārvarēšanai un samazināšanai. Pretkrīzes vadīšanas sistēmu ieteicams veidot, kad vēl tikai pastāv zināms krīzes iestāšanās risks, nevis situācijā, kad krīzes sekas jau kļūvušas neatgriezeniskas.

„Pretkrīzes vadīšana ir tāda uzņēmuma vadības sistēma, kurai piemīt komplekss, sistēmas raksturs un kas vērsta biznesam nelabvēlīgu parādību novēršanai vai likvidēšanai, izmantojot visu modernā menedžmenta potenciālu, izstrādājot un īstenojot uzņēmumā speciālu stratēģiska rakstura programmu, kas ļauj novērst laicīgas grūtības, saglabāt un vairot tirgus pozīcijas jebkādos apstākļos un balstoties galvenokārt uz pašu resursiem”[6].

Pretkrīzes vadīšanas process iekļauj sevī šādus galvenos posmus:

1. Uzņēmuma ārējās un iekšējās vides monitorings, faktoru atklāšana un analizēšana, kas spēj izraisīt uzņēmumā krīzes attīstību un var būt par tās iemeslu.
2. Pretkrīzes vadīšanas metožu novērtēšana un noteikšana uzņēmuma stratēģijā.
3. Izvēlēto pretkrīzes vadīšanas metožu ieviešana un to realizācijas kontrole.

2.tabula

Reģistrēto uzņēmumu maksātspējas lietu skaits un uzņēmumu sadalījums pa uzņēmējdarbības formām

Uzņēmējdarbības forma	*	1991	1992	1993	1994	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	Skaits
Akciju sabiedrība	76	0	0	1	5	14	19	36	40	50	32	28	27	22	20	9	2	5	386
Filiāle	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1
Individuālais komersants	6	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	2	4	7	14	10	44
Individuālais uzņēmums	81	0	0	1	1	5	21	43	86	81	89	99	88	137	132	63	70	50	1047
Komandītsabiedrība	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	1	0	2
Kooperatīvo biedrību savienība	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1
Kooperatīvo biedrību savienības uzņēmums	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	2
Kooperatīvo biedrību uzņēmums	0	0	0	0	0	0	0	0	2	0	0	0	0	1	0	0	0	0	3
Kooperatīvā sabiedrība	10	0	0	1	1	2	4	12	13	11	11	16	17	21	7	1	6	7	140
Līgumsabiedrība ar pilnu atbildību	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	1	0	0	0	0	0	0	2
Paju sabiedrība	26	0	0	1	1	2	6	15	4	8	9	10	6	6	4	0	3	3	104
Pašvaldības uzņēmums	5	0	0	0	0	3	0	3	11	15	11	13	11	10	2	0	0	2	86
Pilnsabiedrība																			
Pārstāvniecība	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	1
Reliģisks organizācijas uzņēmums																			
Sabiedriskās organizācijas uzņēmums																			
Sabiedrība ar ierobežotu atbildību	819	0	0	4	22	62	179	326	313	425	647	723	896	1330	1023	676	773	928	9146
Sabiedrība ar papildu atbildību	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1
Uzņēmējsabiedrības uzņēmums	0	0	0	0	0	0	0	0	2	0	0	0	1	1	0	0	0	0	4
Valsts uzņēmums	20	0	0	2	1	3	4	91	13	0	3	1	5	3	1	0	0	0	147
Zemnieku saimniecība	40	0	0	0	2	0	5	25	21	28	32	45	35	52	36	13	20	18	372
Zvejnieku saimniecība	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1
Ārvalsts komersanta filiāle																			
Ārvalsts komersanta pārstāvniecība																			
Ģimenes uzņēmums	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	2
KOPĀ:	1087	0	0	10	33	91	238	553	505	618	836	936	1087	1586	1229	771	889	1023	11492

* - nav datu par reģistrācijas gadu

5.tabula

Maksātnespējas procesu skaits attiecībā uz kopējo darbojošos uzņēmumu skaitu jaunajās ES valstīs

	Bulgārija	Horvātija	Čehija	Igaunija	Ungārija	Latvija	Lietuva	Polija	Rumānija	Slovākija	Slovēnija
2007.gads											
Uzņēmumu skaits	240,000	77,000	700,000	120,000	489,000	155 000	146,000	3.500,000	570,000	549,000	160,000
Maksātnespējas procesu skaits	240	452	1,752	327	9,843	1,023	383	447	6,415	791	560
%	0.1%	0.6%	0.3%	0.3%	2.0%	0.7%	0.3%	0.0%	1.1%	0.1%	0.4%
2006.gads											
Uzņēmumu skaits	232 000	71 000	700 000	106 000	478 000	152 000	170 000	3 522 000	532 000	527 000	153 000
Maksātnespējas procesu skaits	183	624	1,866	318	9,575	889	355	576	3,191	1,730	577
%	0.07%	0.9%	0.3%	0.3%	2.0%	0.6%	0.2%	0.0%	0.6%	0.3%	0.4%

6.tabula
Ārējie un iekšējie faktori, kas iespaido krīzes attīstību uzņēmumā

Ārējie un iekšējie faktori, kas iespaido krīzes attīstību uzņēmumā.		
Iekšējie	Ārējie	
Vadības organizācija	Makrovide	Mikrovide
Vadība (top-menedžments)	Nacionālās ekonomikas stāvoklis	Pircēji
Uzņēmuma finanses	Pasaules ekonomikas stāvoklis	Piegādātāji
Mārketinga	Politiskie faktori	Konkurenti
Uzņēmuma personāls	Tiesiskie faktori	Konkurenti
Investīciju politika	Sociālie faktori	
Ražošanas organizācija	Tehnoloģiskie faktori	
Risku novērtēšanas sistēma	Vides un dabas resursu faktori	

6. tabulā autori ir apkopājuši ārējo un iekšējo faktoru galvenās grupas, kas iespaido krīzes attīstību uzņēmumā.

Pastāv ārējie un iekšējie faktori [7]. Ārējie faktori nav atkarīgi no uzņēmuma, un uzņēmums tos nevar ietekmēt vai arī spēj ietekmēt nelielā mērā. Ārējo faktoru analīze iekļauj sevī makrovīdes un mikrovides pārskatu. Makrovīdes izpēte paredz apzināt uzņēmuma darbības vispārējus apstākļus ārējā vidē un izpētīt, kā uzņēmumu iespaido ekonomika, tiesiskā regulēšana un vadība, politiskie procesi, apkārtējā vide un dabas resursi, sabiedrības sociālā un kulturālā vide, zinātniski-tehniskās un tehnoloģiskās attīstības procesi, infrastruktūra u.tml. Mikrovides analīze ir vērsta uz to, lai izvērtētu ārējās vides sastāvdaļas, ar ko uzņēmums atrodas tiešā mijiedarbībā. Turklāt ir svarīgi atzīmēt, ka uzņēmums spēj būtiski iespaidot tādas mijiedarbības raksturu un saturu, tādējādi aktīvi piedaloties papildu iespēju veidošanā un krīzes stāvokļa pārvarēšanā. Pie mikrovides galvenajiem faktoriem pieder pircēji, piegādātāji, konkurenti.

Iekšējie faktori ir saistīti ar paša uzņēmuma attīstību, un starp tiem noteicošā loma pieder tieši vadības faktoriem – tās ir kļūdas mārketinga un menedžmenta stratēģijā, inovāciju un investīciju politikā, ražošanas un vadības organizācijas trūkumi u.c.

Atkarībā no atklātajiem krīzes iemesliem izvēlas to novēršanas vai iespējamo zaudējumu samazināšanas metodes. Notikumus, kas kalpo par krīzes iemeslu, var aplūkot kā riskus, kas apdraud uzņēmuma darbību un, attiecīgi, lai novērstu vai samazinātu to ietekmi, pretkrīzes vadīšanas stratēģijā plaši pielieto risku vadības teorijas elementus.

Apdrošināšana ir viena no pretkrīzes vadīšanas iespējamām metodēm, kas ļauj kompensēt zaudējumus, pie tam uzņēmums tik un tā paliek riska faktora ietekmē. Pēc autoru domām, apdrošināšanu kā pretkrīzes vadības metodi visefektīvāk ir pielietot tieši attiecībā uz krīzes ārējiem iemesliem, jo tie nav atkarīgi no uzņēmuma, un to lielākā daļa apzīmējama ar terminu „apdrošināšanas riski”. Pieņemot lēmumu par apdrošināšanu, krīzes menedžerim nākas risināt divus pamatuzdevumus: pirmkārt, jānovērtē šādu risku apdrošināšanas principiālā iespēja, un, otrkārt, jānovērtē apdrošināšanas ekonomisko efektivitāti salīdzinājumā ar citām pretkrīzes vadīšanas metodēm.

Uzņēmuma krīzes ārējo iemeslu un to apdrošināšanas iespēju analīze
Makrovide

<i>Uzņēmuma makrovides faktori</i>	<i>Riski</i>	<i>Apdrošināšanas iespēja</i>
Nacionālās ekonomikas stāvoklis	Izmaiņas nodokļu politikā Inflācija Iedzīvotāju maksātspējas samazināšanās Iekšējā tirgus ietilpības samazināšanās	Kredītu risku apdrošināšana; Finansiālo zaudējumu apdrošināšana
Pasaules ekonomikas stāvoklis	Pasaules mēroga ekonomiskās krīzes Investīciju klimata pasliktināšanās	Kredītu risku apdrošināšana
Politiskie faktori	Karadarbība vai pilsoņu nemieri Ekspropriācijas un nacionalizācijas risks Valūtu tirgus nestabilitāte	Politisko (valstu) risku apdrošināšana
Tiesiskie faktori	Reglamentējamās darbības jomas Grūtības jaunu tirgu apgūšanā Izmaiņas likumdošanā	Apdrošināšanas produkts netiek piedāvāts
Sociālie faktori	Negatīvie demogrāfiskie faktori Noziedzība, korupcija	Apdrošināšana pret trešo personu prettiesiskām darbībām
Tehnoloģiskie faktori	Produkcijas zemā kvalitāte Tehnogēnie riski (ugunsgrēki, avārijas u. tml.)	Īpašuma apdrošināšana pret ugunsgrēku un dabas postījumiem Īpašuma apdrošināšana pret pārējiem kaitējumiem; Atbildības par produkcijas kvalitāti apdrošināšana
Vides un dabas resursu faktori	Apkārtējās vides piesārņošana Resursu limitēšana un padārdzināšanās	Atbildības par vides piesārņošanu apdrošināšana

Mikrovide

<i>Uzņēmuma ārējās vides faktori</i>	<i>Riski</i>	<i>Apdrošināšanas iespējas</i>
Pircēji	Pārdoto preču neapmaksāšanas gadījumu pieaugums Debitoru parādu pieaugums Bankas kredītu neatmaksāšana Pieprasījuma struktūras izmainīšanās	Kredītu risku apdrošināšana
Piegādātāji	Līgumsaistību neizpilde	Garantiju (galvojumu) apdrošināšana.
Konkurenti	Konkurentu aktivitātes pieaugums	Apdrošināšanas produkts

	Tirgus daļas zaudēšanas draudi	netiek piedāvāts
--	--------------------------------	------------------

Vērtējot vienu vai citu risku apdrošināšanas principiālu iespēju, nepieciešams ņemt vērā [5]:

- 1) likumdošanā noteikto apdrošināšanas veidu pastāvēšanu, kas balstās uz apdrošināšanas kompāniju licencēšanu. LR „Apdrošināšanas sabiedrību un to uzraudzības likums” [1] nosaka 19 apdrošināšanas veidus, katram no tiem tiek izsniegta atsevišķa licence un ir pieņemti standarti apdrošināšanas līgumu nosacījumiem;
- 2) apdrošināšanas praksi, kas izveidojusies tirgū, un iespēju, ka nav kādu apdrošināšanas produktu tirgus piedāvājums;
- 3) to, ka apdrošināšanas līgumos pastāv standartveida izņēmumi, proti, tādi riski, par kuriem apdrošināšanas kompāniju atbildību neuzņemas. Tie var būt divu veidu izņēmumi: pirmkārt, vispārēji izņēmumi, kas ir raksturīgi apdrošināšanas un pārāpdrošināšanas tirgum (karadarbība, tautas nemieri, radioaktīvā saindēšana, nodilums). Otrkārt, specifiski izņēmumi, kas raksturīgi atsevišķiem apdrošināšanas veidiem vai atsevišķām apdrošināšanas kompānijām;
- 4) iespēju iekļaut apdrošināšanas nosacījumos apdrošinājuma ņēmēja pašrisku, proti, tiek noteikta zināma apdrošināšanas atlīdzības daļa, ko neizmaksā. Atsevišķos apdrošināšanas veidos pašriskā daļa var sasniegt 30% no apdrošināšanas summas.

Visbiežākais iemesls uzņēmuma nonākšanai krīzes stāvoklī ir sadarbības partneru saistību neizpilde, debitoru parāds un, rezultātā, apgrozāmo līdzekļu deficīts, un pašu saistību neizpilde. Tāda ķēdes reakcija var skart veselu uzņēmumu virkni. Tādos apstākļos kļūst pieprasīts tāds apdrošināšanas produkts kā neapmaksas risku apdrošināšana, ko Latvijas apdrošināšanas kompānijas izpilda licences „kredītu risku apdrošināšana” ietvaros. 8.tabulā autori ir apkopojuši datus par Latvijas apdrošināšanas tirgus attīstību 2007.gadā [2].

8.tabula
Kredītu risku apdrošināšanas attīstība 2007.gadā Latvijā

Rādītājs	
Latvijas risku (nedzīvības) apdrošināšanas kompāniju skaits	11
Latvijas risku (nedzīvības) apdrošināšanas kompāniju skaits, kurām ir licence kredītu risku apdrošināšanai	5*
Latvijas risku (nedzīvības) apdrošināšanas kompāniju parakstītās prēmijas bruto, LVL, t.sk.	270 198 521
- kredītu risku apdrošināšana, LVL	144 320
- kredītu risku apdrošināšana, %	0,05%
Latvijas risku (nedzīvības) apdrošināšanas kompāniju izmaksātās atlīdzības bruto, LVL, t.sk.	122 643 068
- kredītu risku apdrošināšana, LVL	18 526
- kredītu risku apdrošināšana, %	0,015
Kredītu risku zaudējumu koeficients, %	12,8
Risku apdrošināšanas veidu zaudējumu koeficients kopumā, %	45,4%

*neskaitot Euler Hermes Kreditversicherung - AG (Vācija) filiāle, kas LR teritorijā darbojas pakalpojumu sniegšanas brīvības ietvaros.

Latvijas apdrošināšanas tirgus veiktie analīzes rezultāti ļauj secināt:

- 1) tāds produkts, kā kredītrisku apdrošināšana, Latvijā ir pārstāvēts ļoti vāji (mazāk par 1% no parakstīto apdrošināšanas prēmiju kopapjoma);
- 2) kredītrisku apdrošināšanas zaudējumu koeficients (12,8%) ir daudz mazāks, kā citiem risku veidiem kopumā (45,4 %). Tas liecina par to, ka to apdrošināšanas kompāniju risks, kas gatavas piedāvāt šo produktu, nav pārāk augsts;
- 3) uzņēmumu augošas maksātspējas apstākļos pieprasījums pēc šī produkta augs, līdz ar ko palielināsies tā piedāvājums. Kā apstiprinājumu šai tēzei var uzskatīt, piemēram, to, ka 2008.gada februārī Latvijas tirgū ienāca lielas kompānijas filiāle, kas specializējas tiešu kredītrisku apdrošināšanā – „Coface Austria Kreditversicherung AG”. Kredītrisku apdrošināšanas attīstība ļaus uzņēmumiem mērķtiecīgi veidot pretkrīzes vadīšanas stratēģiju.

LITERATŪRA

1. 1. LR likums „Par apdrošināšanas sabiedrībām un to uzraudzību”.
2. LETA tirgus apskats
3. LR Uzņēmumu reģistra dati.- www.lursoft.lv
4. Coface Group publicētie dati.- www.coface.com
5. Puškina J., Magidenko A., Didenko K. Inovāciju risku apdrošināšanas problēmas Latvijā. // Tautsaimniecības un uzņēmējdarbības attīstības problēmas. Starptautiskās zinātniskās konferences zinātniskie raksti.- R.: RTU, 2006.- 183. - 190.lpp.
6. Грязнова А.Г. Антикризисный менеджмент.- М.: Тандем, ЭКМОС, 1999.-325 с.
7. Коротков Э.М. Антикризисное управление.- М.:Инфра-М, 2002.- 432 с.

Puškina J., Magidenko A., Didenko K. Biznesa apdrošināšana kā pretkrīzes vadīšanas līdzeklis

Rakstā ir aplūkoti pretkrīzes vadīšanas sistēmas elementi, ārējie un iekšējie faktori, kas iespaido krīzes attīstību uzņēmumā, kā arī pretkrīzes vadīšanas metodes. Tiek analizētas Latvijas uzņēmumu maksātspējas un bankrotēšanas tendences, tajā skaitā salīdzinājumā ar citām ES „jaunajām” valstīm. Viena no pretkrīzes vadīšanas iespējamām metodēm ir apdrošināšana. Tiek aplūkoti dažādi apdrošināšanas veidi, kādus varētu pielietot tieši attiecībā uz krīzes ārējiem iemesliem, kā arī novērtēta to apdrošināšanas iespēja LR apdrošināšanu regulējošu likumu ietvaros. Visbiežākais iemesls uzņēmuma nonākšanai krīzes stāvoklī ir sadarbības partneru saistību neizpilde, debitoru parāds, un autori secina, ka šādos apstākļos kļūst pieprasīts tāds apdrošināšanas produkts kā kredītu (neapmaksas risku) apdrošināšana.

Pushkina J., Magidenko A., Didenko K. Insurance of business as a means of anti-crisis management

The authors analyze the elements of the system of anti-crisis management, external and internal factors which influence the development of crisis at an enterprise, and methods of anti-crisis management. The authors present an analysis of the tendencies of insolvency and bankruptcy of Latvian enterprises, also in comparison with other "new" EU countries. The article refers to various types of insurance which are applied depending on external factors causing crisis, as well as estimates the possibilities of insurance under the effective legislation regulating insurance in Latvia. The most frequent reason for a crisis in an enterprise is default by partners of obligations and debts. The authors consider, that in the existing conditions such insurance product as insurance of credits (risk of non-payment) is required

Пушкина Ю., Магиденко А., Диденко К. Страхование бизнеса как средство антикризисного управления

В статье рассмотрены элементы системы антикризисного управления, внешние и внутренние факторы, которые влияют на развитие кризиса на предприятии, а также методы антикризисного управления. Проанализированы тенденции неплатежеспособности и банкротства латвийских предприятий, в том числе в сравнении с другими «новыми» странами ЕС. Одним из возможных методов антикризисного управления является страхование. Рассмотрены различные виды страхования, которые можно применять именно по отношению к внешним причинам кризиса, а также дана оценка возможности их страхования в рамках законодательства, регулирующего страховую деятельность в Латвии. Наиболее частой причиной кризисного состояния предприятия является невыполнение партнерами обязательств, дебиторская задолженность, и авторы делают вывод, что в данных условиях востребованным является такой страховой продукт, как страхование кредитов (риска неплатежа).